

הר הבית בידינו

Understanding the Halachic controversy

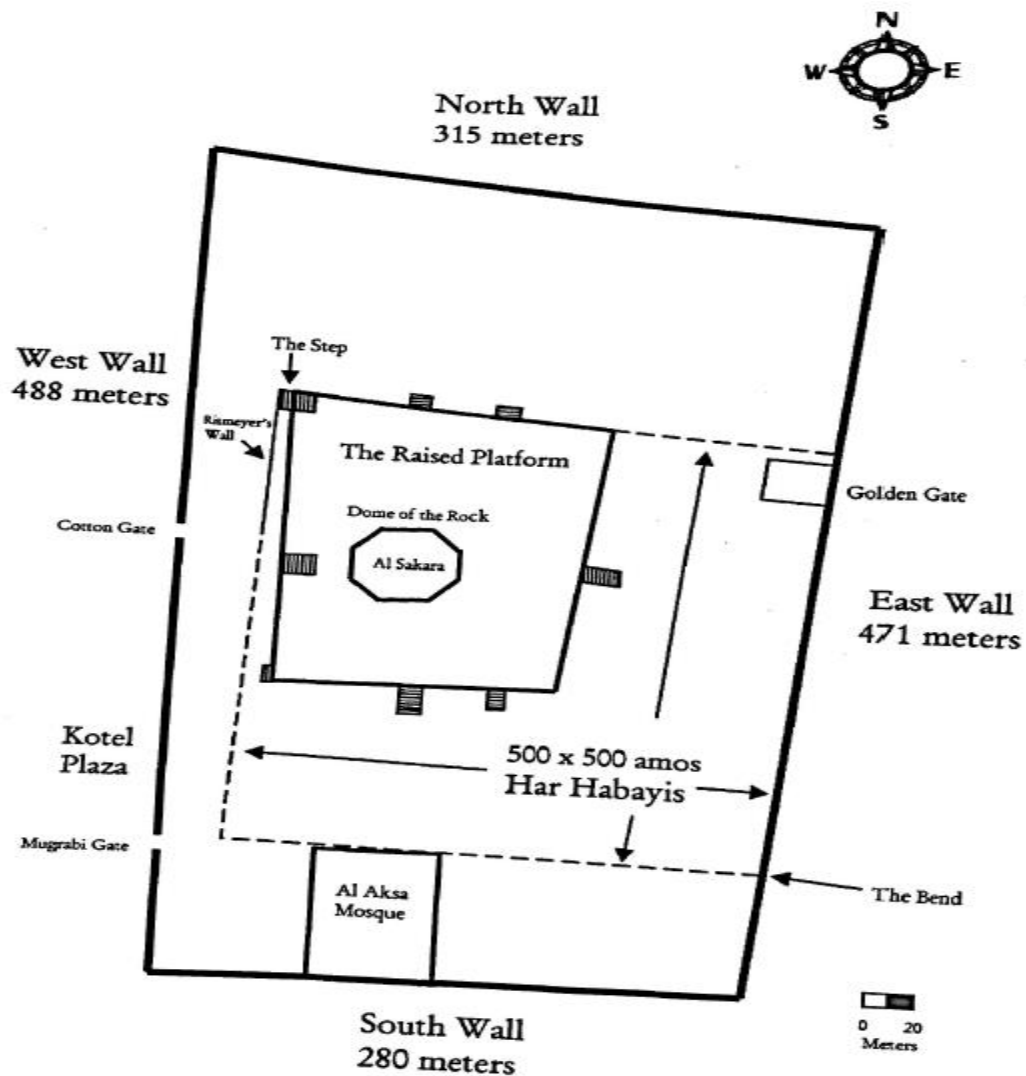
JME 2023- Dr Lazer Friedman

במדבר פרק ה פסוק ב

צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש :

רש"י במדבר פרק ה פסוק ב

וישלחו מן המחנה - שלש מחנות היו שם בשעת חנייתן, תוך הקלעים היא מחנה שכינה, חניית הלויים סביב כמו שמפורש בפרשת במדבר סיני היא מחנה לוי, ומשם ועד סוף מחנה הדגלים לכל ארבע הרוחות היא מחנה ישראל. הצרוע נשתלח חוץ לכולן, הזב מותר במחנה ישראל ומשולח מן השטים, וטמא לנפש מותר אף בשל לוי ואינו משולח אלא משל שכינה, וכל זה דרשו רבותינו מן המקראות במסכת פסחים (סז):

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ו הלכה יז

כל מקום שלא נעשה בכל אלו וכסדר הזה אין קדוש גמור וזה שעשה עזרא שתי תודות זכרון הוא שעשה לא במעשיו נתקדש המקום שלא היה שם לא מלך ולא אורים ותומים, ובמה נתקדשה בקדושה ראשונה שקדשה שלמה שהוא קידש העזרה וירושלים לשעתן וקידשן לעתיד לבא. +/השגת הראב"ד/ בקדושה ראשונה שקדשה שלמה. א"א סברת עצמו היא זו ולא ידעתי מאין לו ובכמה מקומות במשנה אם אין מקדש ירקב ובגמ' אמרו דנפול מחיצות אלמא למ"ד קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא לא חלק בין מקדש לירושלים לשאר א"י ולא עוד אלא שאני אומר שאפילו לרבי יוסי דאמר קדושה שנייה קדשה לעתיד לבא לא אמר אלא לשאר א"י אבל לירושלים ולמקדש לא אמר לפי שהיה יודע עזרא שהמקדש וירושלים עתידים להשתנות ולהתקדש קידוש אחר עולמי בכבוד י"י לעולם כך נגלה לי מסוד ה' ליראיו לפיכך הנכנס עתה שם אין בו כרת. +

הלכה טו

לפיכך מקריבין הקרבנות כולן אע"פ שאין שם בית בנוי, ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אע"פ שהיא חריבה ואינה מוקפת במחיצה ואוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל ירושלים אף על פי שאין שם חומות שהקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא.

הלכה טז

ולמה אני אומר במקדש וירושלים קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, ובקדושת שאר א"י לענין שביעית ומעשרות וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא, לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר והשמותי את מקדשיכם ואמרו חכמים אע"פ ששמומין בקדושתן הן עומדים אבל חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש רבים וכיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכבוש ונפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן ארץ ישראל, וכיון שעלה עזרא וקדשה לא קדשה בכיבוש אלא בחזקה שהחזיקו בה ולפיכך כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה הוא מקודש היום ואע"פ שנלקח הארץ ממנו וחייב בשביעית ובמעשרות על הדרך שביארנו בהלכות תרומה.

שו"ת יביע אומר חלק ה - יו"ד סימן כו

ב"ה. ג סיון תשכ"ז, לפ"ק, ירושלים ת"ו.

בהיות כי בימים אלה הפליא השם יתברך חסדיו ונפלאותיו עמנו, גבר עלינו חסדו, וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו, כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול, ויצאנו מאפלה לאורה, ומיגון לשמחה, ברוך הוא ומבורך שמו אשר שם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלינו, וברוב רחמיו וחסדיו זכינו גם לשחרורו של הכותל המערבי שריד בית מקדשינו ותפארתינו, ואף כל שטח הר הבית והמקדש נתונים נתונים המה בחסות שלטון ישראל, לכן עמדותי ואתבונן בדבר מחלוקת רבותינו הראשונים אם מותר להכנס בזמן הזה למקום המקדש, ואם יש לפרסם איסור בדבר, כדי למנוע מכשול מהחרדים לדבר ה'

יא. המורס מכל האמור שהדין נותן לפסוק כדברי הרמב"ם ורוב הראשונים והאחרונים שקדושה ראשונה קדשה גם לעתיד לבא, ולכן אסור להכנס בזמן הזה למקום המקדש, בגלל היותינו טמאי מתים, ואסור גם לטוס ולרחף במטוס או במסוק (הליקופטר) באויר מקום המקדש, מפני שהקדושה חלה גם על אויר העזרה עד לרקיע

ולכן אסור להכנס בזה"ל להר הבית אפילו לאחר טבילה במנעלו ובאבק שע"ג רגליו וכו', וכן אסור להכנס להר הבית דרך טיול בעלמא, שהרי אף לגבי בית הכנסת ובית המדרש שנינו בברייתא (מגילה כח:), אין מטיילין בהן, ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים וכו'. וכן פסק הרמב"ם (בפ"ז מה' בית הבחירה ה"ב), שמכלל מצות מורא מקדש, שלא להכנס להר הבית אלא לדבר מצוה. וכי הכ"מ שהמקור כנ"ל. והנה גם זה לא הותר אף לאחר שטבל לקריו, אלא חוץ למקום העזרות, והחיל, שמשום טומאת מת צריך להזהר מאד ולהתרחק באופן שלא יכשל ויכנס למקום העזרות והחיל, והוא לא ידע ואשם ונשא עונו. ובאמת שקשה מאד לצמצם ולדעת מקום העזרות והחיל, שאף שבשו"ת הרדב"ז ח"ב (סי' תרצא) כ', שאין ספק שהאבן הנקראת אלצכרא (כיפת הסלע) היא האבן השתיה, שעליה היה הארון בבית קדש הקדשים. ע"ש. (וע"ע בשו"ת חתם סופר יו"ד סי' רלו). אבל במקום אחר כתבנו לפקפק ע"ז, וכבר מצאנו עוררים על כך. ואף שידוע לנו שהכותל המערבי, הוא חומת הר הבית המערבית, (ודלא כמ"ש האבן השתיה, ששם הוא כותל העזרה), ומשם לחומה המזרחית ת"ק אמה, מ"מ הרי אין ידוע לנו המרחק שבין הכותל המערבי לכותל בית קדש הקדשים, ומ"ש בתוס' יו"ט (רפ"ב דמדות) שמאה אמות מבדילים ביניהם, אינו אלא דרך משל, וכמ"ש בעצמו שם, ובתפארת ישראל שם כ' שהמרחק ביניהם ס"ג אמות. וע"ע בשו"ת שאילת דוד (בקונט' דרישת ציון וירושלים די"ד סע"ג), שכי, שאי אפשר לנו בשום פנים לכונן מקום המזבח, ויש

לחוש בזה באיסור כרת. ע"ש. ואכמ"ל. ולכן בודאי שיש להתרחק ולהשמר שלא להכנס להר הבית אפי' לאחר טבילה ולצורך מצוה, כי יבאו ההמון לפרוץ ולהכנס בטומאה לשטח העזרות וההיכל, דילפי אינשי מקלקלתא ולא מתקנתא. (וכמ"ש בירושלמי פ"ב דמ"ק ה"ב). וכעת כבר נמנו וגזרו והסכימו גדולי הדור בכל תוקף לגדור גדר ולהזהיר באזהרה חמורה לבל יהיין שום אדם להכנס לשטח הר הבית, עד כי יבא שילה, שאז יקויים בנו: וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, ושומע לנו ישכון בטח. והשי"ת יחיש לגאלינו גאולה שלמה נכון יהיה בית ה' בראש הרים ואפריון על מכונו ישב. וישראל נושע בה' תשועת עולמים. אמן.

המצפה לישועת ה' עובדיה יוסף ס"ט

שו"ת אגרות משה אורח חיים ח"ב סימן קיג

ומה שתירצת מה שהקשה בספר אומר השכחה מה שבטור וש"ע לא הוזכר הדין דאסור לרקוק בזה"ז בהר הבית, משום שלא יצוייר למעשה דאסור ליכנס טמאי מתים לשם וכולנו טמאי מתים, הנהא יש מקום בהר הבית שמותרין טמאי מתים ליכנס לשם אף מדרבנן שהוא עד החיל שהיה לפנינו מהסורג. ולמה דאיתא ברמב"ם פ"ה מביה"ב ה"ג שהסורג היה מקיף סביב אפשר גם החיל היה סביב ובתי"ט מדות פ"ב מ"ג מפורש כן בשם הראב"ה, הרי מותר מכל צד אף במערבי ליכנס טמאי מתים עד הסורג שהיה רוחב איזה אמות, ולא מצאתי השיעור, ולפי' הרא"ש במדות שם שהסורג היה רק לצד המזרח מצפון לדרום אפשר גם החיל היה רק שם, וא"כ אפשר שבצדדים האחרים אחר העשר אמות של החיל אחורי העזרת נשים וכן מצד מערב היה מותר לטמאי מתים. ומשאר טומאות הא אפשר לטבול, ואם יחוש לזיבה יספור שבעה נקיים ויטבול במים חיים ויעריב שמשו, ואף שהוא מחו"כ = מחוסר כפרה = הא מותר מחו"כ אף בעזרת נשים וכ"ש בשאר הר הבית כדאיתא ברמב"ם פ"ג מביה"מ ה"ה. ונמצא שנוגע הדין שאסור לרקוק באותו המקום מהר הבית שמותרין טמאי מתים ליכנס ומקשה שפיר. ואולי אינו ברור כ"כ איזה כותל היא אם היה קבלה ברורה שהוא כותל מערבי של הר הבית או כותל העזרה שאחורי בית הכפורת שלכן אסור לשם טמאי מתים כתירוצך וגם אפשר שהוא כותל התא שאף להרא"ש אסור. וכמדומני שבס' שאילת דוד להגאון ר"ד מקרלין מסתפק בהכותל איזה הוא. ואולי זהו טעם הגאון רי"ז מבריסק זצ"ל שאמרו עליו שלא הלך אל כותל המערבי מחשש טומאה. אבל אני תמה כי מקום שמתפללין שם הוא ודאי קבלה מדורות רבותינו הראשונים שמותר לילך לשם ואיך שייך לחלוק עליהם. ידידו מוקירו, משה פיינשטיין.

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה כג

בשעה שנכנסין הבנאים לבנות ולתקן בהיכל או להוציא משם את הטומאה, מצוה שיהיו הנכנסין כהנים תמימים, לא מצאו תמימים יכנסו בעלי מומין, ואם אין שם כהנים יכנסו לויים, לא מצאו לויים יכנסו ישראל, מצוה בטהורים, לא מצאו טהורים יכנסו טמאים, טמא ובעל מום יכנס בעל מום ואל יכנס טמא שהטומאה דחוייה בציבור, וכל הנכנסין להיכל לתקן יכנסו בתיבות, אם אין שם תיבות או א"א להם שיעשו בתיבות יכנסו דרך פתחים.

יש לשמור על הרבונות היהודית על הר הבית כעל בבת עינינו

והנה ככל שהזמן חולף, הולך ונחלש מעמדנו בהר הבית. ביחוד מזמן פרדן האינתיפאדה, אנו מאבדים שליטה על הר הבית. האירוע התמור ביותר שהתרחש שם לנגד עיניי בחול המועד סוכות התשנ"א, כאשר אלפי פורעים ערבים רגמו את מתפללי הכותל המערבי באבנים, ללא כל פרובוקציה מצדנו, עד שנאלצנו להשתמש נגדם באש חיה, מה שלא עשינו במלחמת השחרור בהר הבית. מקרה זה בא ללמדנו שהכניעה והויתורים לאויבים אינם משתלמים ואינם מקדמים את השלום, אלא מגבירים בקרבם את תאוות הרצח והשלטון, ומפחיתים שנאה נגד היהודים ורוח קרב בלבותיהם של הפורעים. כעת שאנו נמצאים תחת איום על חיינו ועל חרותנו, ארצנו ומולדתנו, מצווים אנו ע"פ התורה וההלכה להפגין נוכחות בכל פינה ובכל אזור בארץ, כמו שכתוב: "כל המקום אשר תדרך כף רגלכם בו לכם יהיה" (דברים יא, כד), וכל מגבלה המונעת נוכחות יהודית באזור כל שהוא בתוך גבולות א"י של התורה, מתפרשת על ידי אויבינו כחולשה, וויתור מזמין ויתור נוסף עד אין סוף.

בנוסף על כך, הר הבית הוא המקום האחרון בעולם עליו אין אנו רשאים לוותר. כאשר כל אמונתנו בעבר ולעתיד לבא מתקופת האבות עד אחרית הימים קשורה בהר המוריה ובמקום המקדש. זכותנו ההיסטורית והדתית עליו בלתי ניתנת כלל לערעור.